

مقدمه ای بر

سرمایه اجتماعی (مفاهیم و کاربردها)

بهاهتمام:

روح الله علیخان گرگانی

حسین مرادی

سرشناسه : علیخان گرگانی، روح الله، ۱۳۵۷-
 عنوان و نام پدیدآور : سرمایه اجتماعی: (مفاهیم و کاربردها) / روح الله علیخان گرگانی، حسین مرادی.
 مشخصات نشر : تهران: آذرخش، ۱۳۹۲.
 مشخصات ظاهری : ۲۷۷ص: جدول، نمودار.
 قیمت : ۱۰۰۰۰۰ ریال
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۵۸۸۱-۵۷-۸
 وضعیت فهرست نویسی : فیفا
 موضوع : سرمایه اجتماعی
 شناسه افزوده : مرادی، حسین، ۱۳۵۰.
 رده‌بندی کنگره : ۱۳۹۱ ۴۸ / ۷۰۸ HM
 رده‌بندی دیویی : ۳۰۲
 شماره کتابشناسی ملی : ۲۸۹۰۷۲۷

آذرخش

www.azarakhshpub.com

سرمایه اجتماعی

مؤلفان: روح‌اله علیخان گرگانی، حسین مرادی

چاپ اول: ۱۳۹۲

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

چاپ و صحافی: کهنمویی زاده

صفحه‌آرایی: یوسفی ۰۹۱۹۷۳۷۳۶۶۴

قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

تهران - خیابان انقلاب - روی روی دانشگاه تهران - نبش خیابان
دانشگاه - پاساژ فرشته - شماره ۱۳۲۰ کتابفروشی ارس

تلفن: ۶۶۴۹۳۳۰۱ - ۶۶۴۱۷۳۴۲

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۸۸۱-۵۷-۸

پیشگفتار

در طول بیش از بیست سال گذشته سرمایه اجتماعی به سرعت به مفهومی جاافتاده در تحقیقات اجتماعی بدل شده و اهمیت روابط اجتماعی را بعنوان منابعی غیر قابل جایگزین هم برای فرد و هم برای اجتماع آشکار ساخته است. گرچه تئوری سازه‌های اولیه از رشته جامعه‌شناسی شروع شده بود، اما همزمان با محبوبیت و کاربرد علمی این مفهوم، دیگر رشته‌ها همچون علوم سیاسی، اقتصاد و مدیریت نیز از غنای آن برای توصیف پدیده‌های مربوطه و تشریح چگونگی نقش روابط اجتماعی در نهادینه کردن مردم سالاری، بهبود وضعیت اقتصادی، و اداره بهتر سازمان‌ها استفاده کردند. این علاقه گسترده به این نظریه چه به لحاظ مفهومی و چه از حیث کاربرد آن، لزوم تدقیق بیشتر و بررسی نقاط ضعف و قوت آن را بیشتر الزامی می‌سازد. از این جهت، سازماندهی اصول این کتاب به این نحو بوده است که وضعیت فعلی این مفهوم را از لحاظ نحوه رشد و پیشرفت نظری، و خصوصاً کاربرد پذیری آن نشان دهد.

فصل اول کتاب به این سوالات پاسخ خواهد داد که منظور از سرمایه اجتماعی چه بوده اهمیت آن و چه تفاوتی با سایر شکل‌های سرمایه می‌کند؟ و این تفاوت‌ها از چه جهاتی آن را از سرمایه‌های دیگر برجسته می‌سازد؟ فصل دوم نگاهی دارد به ایده‌های مهم، ابعاد اصلی و افراد کلیدی که در پیشبرد نظری و تعمیق دانش مربوط به سرمایه اجتماعی نقش اساسی داشته‌اند. فصول سوم به دو کاربرد خاص این مفهوم در حیطه‌های مدیریت و سازمان پردازد تا نشان داده شود سرمایه اجتماعی تا چه حد در اداره سازمانهای عصر مدرن و توسعه شهری پایدار نقش دارد. فصل چهارم دامنه نسبتاً وسیعی از فرم‌ها، اثرات و پیامدها، و عوامل موثر بر سرمایه اجتماعی را بررسی می‌کند. در این رابطه متغیرهایی چون دولت، کارآفرینی اجتماعی، فساد اداری، آسیب‌های اجتماعی و غیره مورد بررسی قرار خواهد گرفت. در فصل پنجم مهمترین عنصر تشکیل دهنده سرمایه اجتماعی یعنی اعتماد که در فصل دوم اشاره مختصری به آن شده بود، بطور مفصل تری مورد توجه قرار می‌گیرد.

متنی که در اختیار خوانندگان قرار می‌گیرد، مقدمه ای است برای شناخت ابعاد و زوایای
تئوری سرمایه اجتماعی که امید است درک بیشتر و بهتری را از این مفهوم بدست دهد.
نویسندگان از کلیه اساتید، دانشجویان و فرهیختگان ارجمند درخواست دارند هرگونه نظر یا
پیشنهاد اصلاحی و انتقادی خود را به ایمیل r.gorgani86@gmail.com ارسال و یا با
انتشارات آذرخش تماس حاصل فرمایند.

www.ketab.ir

فهرست

۵	پیشگفتار.....
۱۱	فصل اول: تعاریف و انواع سرمایه
۱۳	مقدمه.....
۱۳	تعاریف سرمایه.....
۱۷	انواع سرمایه.....
۲۳	مقایسه سرمایه اجتماعی با سایر سرمایه‌ها.....
۲۹	فصل دوم: سرمایه اجتماعی با تأکید بر تئوری‌ها و پژوهش‌های برجسته (الگوها و مدل‌ها)
۳۱	مقدمه.....
۳۲	سیر تحولات مفهومی سرمایه اجتماعی.....
۳۴	تعاریف و مفاهیم سرمایه اجتماعی.....
۳۴	تعریف سرمایه اجتماعی از دیدگاه پیر بوردیو.....
۳۵	تعریف سرمایه اجتماعی از دیدگاه جیمز کلین.....
۳۶	تعریف سرمایه اجتماعی از دیدگاه رابرت پوتنام.....
۳۷	تعریف سرمایه اجتماعی از دیدگاه فرانسیس فاکویاما.....
۴۲	انواع سرمایه اجتماعی.....
۴۸	مولفه‌های کلیدی تشکیل دهنده سرمایه اجتماعی.....
۴۸	اعتماد اجتماعی:.....
۴۹	مشارکت اجتماعی.....
۵۲	انجام اجتماعی.....
۵۳	تعهد و مسئولیت اجتماعی.....
۵۵	برقراری عدالت.....
۵۷	اخلاقیات.....
۵۸	ابعاد سرمایه اجتماعی.....
۵۹	بعد ساختاری.....
۵۹	الف- پیوندهای شبکه‌ای.....
۶۰	ب- ساختار کلی شبکه.....
۶۳	بعد شناختی سرمایه اجتماعی.....
۶۵	بعد روابطی سرمایه اجتماعی.....

۷۱	سطوح سرمایه اجتماعی
۷۴	تئوری‌های سرمایه اجتماعی
۷۴	تئوری پیوندهای ضعیف
۷۴	تئوری شکاف ساختاری
۷۶	تئوری منابع اجتماعی
۷۶	دیدگاه‌های مطرح در سرمایه اجتماعی
۷۷	دیدگاه اجتماع‌گرایی
۷۷	دیدگاه شبکه‌ای
۷۸	دیدگاه نهادی
۷۹	دیدگاه همیاری
۸۰	روش‌های متداول اندازه‌گیری و سنجش سرمایه اجتماعی
۸۲	تحقیقات انجام شده در حوزه سرمایه اجتماعی
۸۲	تحقیقات انجام شده توسط پرثام
۸۴	تحقیقات NSW در استرالیا
۸۷	تحقیقات انجام شده توسط رایس و سامبرگ
۸۸	ساختارهای اجتماعی همکاری:
۹۰	اداره آمار استرالیا (ABS)
۹۲	تحقیقات توماس کوساک

فصل سوم: سرمایه اجتماعی سازمانی

۹۵	مقدمه
۹۷	سرمایه اجتماعی سازمانی
۱۰۰	ارزش افزوده سرمایه اجتماعی سازمانی
۱۰۲	روش‌های ایجاد سرمایه اجتماعی در سازمان
۱۰۵	سرمایه اجتماعی سازمانی و نقش نهادها
۱۱۳	نهاد حکومت
۱۱۶	نهاد خانواده
۱۱۷	نهاد مذهب
۱۱۸	نهاد آموزش
۱۲۰	نهاد بازار
۱۲۱	نهادهای مدنی
۱۲۱	(۱) احزاب آزاد
۱۲۲	(۲) سازمان‌های غیردولتی
۱۲۳	(۳) رسانه‌های مستقل

عوامل تهدید کننده سرمایه اجتماعی سازمانی	۱۲۴
مزایا و معایب سرمایه اجتماعی سازمانی	۱۲۵
نتیجه گیری	۱۲۸

فصل چهارم: سرمایه اجتماعی؛ پیامدها و اثرات

مقدمه	۱۳۱
دولت و سرمایه اجتماعی	۱۳۳
نقش دولت در تقویت سرمایه اجتماعی	۱۳۶
نقش دولت در تخریب سرمایه اجتماعی	۱۳۷
نقش سرمایه اجتماعی در توسعه اقتصادی	۱۳۹
اثر سرمایه اجتماعی بر توسعه مالی	۱۴۵
اثر سرمایه اجتماعی بر رشد	۱۴۶
اثر سرمایه اجتماعی بر گردش اطلاعات و جلوگیری از شکست بازار	۱۴۷
اثر سرمایه اجتماعی بر سرمایه انسانی	۱۴۸
اثر سرمایه اجتماعی بر نوآوری	۱۴۸
اثر سرمایه اجتماعی بر کارایی دولت	۱۴۹
مدیریت دانش و پیدایش سرمایه اجتماعی	۱۴۹
سرمایه اجتماعی و کارآفرینی اجتماعی	۱۵۵
چالش‌ها و فرصت‌ها	۱۶۸
فرصت‌های جدید برای تامین بودجه	۱۶۹
تمایز کارآفرینان اجتماعی از سایر کارآفرینان	۱۷۰
رابطه سرمایه اجتماعی و مشکلات اجتماعی	۱۷۳
جهانی شدن و سرمایه اجتماعی زنان	۱۸۱
سرمایه اجتماعی شبکه، جنسیت و مشارکت سیاسی	۱۸۹
شبکه‌ها و مشارکت سیاسی	۱۹۱
جنسیت و مشارکت سیاسی	۱۹۳
پیامدهای مثبت و منفی سرمایه اجتماعی	۲۰۰
مزایای سرمایه اجتماعی	۲۰۲
معایب سرمایه اجتماعی	۲۰۹
موانع تئوری سرمایه اجتماعی	۲۱۳

فصل پنجم: اعتماد عنصری اساسی در سرمایه اجتماعی: مفاهیم و نظریه ها

۲۱۷	مقدمه
۲۱۹	تعریف اعتماد
۲۱۹	اجزاء اعتماد
۲۲۷	انواع اعتماد
۲۲۸	اعتماد اعتباری
۲۲۸	اعتماد متقابل
۲۲۹	اعتماد اجتماعی
۲۲۹	اعتماد بنیادی
۲۳۰	اعتماد بین شخصی
۲۳۰	اعتماد عام تعمیم یافته
۲۳۱	متغیرهای تاثیرگذار و تاثیر پذیر در اعتماد
۲۳۳	انواع رویکردها به اعتماد
۲۳۷	دیدگاه تئوری عقلانی درباره اعتماد اجتماعی
۲۳۷	رویکرد شناختی به اعتماد اجتماعی
۲۳۸	دیدگاه نظر بازی مجموع غیر صفر درباره اعتماد
۲۳۸	دیدگاه مکتب مبادله درباره اعتماد
۲۳۹	مزایای فردی اعتماد
۲۴۰	مزایای عمومی اعتماد
۲۴۲	پیامدهای اعتماد منجر به سرمایه اجتماعی عمومی (مزایای جمعی)
۲۴۴	ابعاد اعتماد
۲۴۶	فرایند شکل گیری اعتماد
۲۴۸	اعتماد و شبکه ها
۲۵۰	دولت و اعتماد
۲۵۴	تحقیقات انجام شده در حوزه اعتماد

منابع و مآخذ

۲۶۱	منابع فارسی
۲۷۲	منابع انگلیسی